

Bilaga 5 Internkontroll 2016

Arbetet med intern kontroll inom kommunen utgår från kommunfullmäktiges beslut 2007 om reglemente för intern kontroll och den riktlinje för intern kontroll som kommunstyrelsen beslutade om 2015 (reviderad 2016). Syftet med intern kontroll är att säkerställa ändamålsenlig och effektiv verksamhet, tillförlitlig ekonomisk rapportering samt efterlevnad av tillämpliga lagar och förordningar.

Ansvar för den interna kontrollen vilar på verksamhetens styrelse. I den kommunala organisationen innebär det respektive nämnd och i aktiebolagskoncernen respektive bolagsstyrelse. Kommunstyrelsen och Uppsala Stadshus AB har ett samordnande ansvar för den interna kontrollen och ska bidra med tillsyn och utvärdering av dess funktionalitet och ändamålsenlighet och rapportera detta till kommunfullmäktige.

Aktiviteter under året

Under 2016 har kommunstyrelsen reviderat de riktlinjer som beslutades 2015. Riskhanteringen har nu en egen riktlinje medan den interna kontrollen ingår i samma riktlinje som verksamhetsplaneringen. I sak innebär det tydligare krav på arbetet med riskhantering. När det gäller den interna kontrollen infördes krav på kontrollmoment inom olika områden. Syftet med riktlinjerna är att ytterligare öka systematiken avseende hur kommunen på ett enhetligt sätt arbetar med riskhantering och intern kontroll. När det gäller riskhanteringen har arbetet under året lett till en ökad riskmedvetenhet och en starkare koppling mellan identifieringen av risker och hur de hanteras i internkontrollplanerna och – framförallt – i nämndernas verksamhetsplaner. Riskregistren och internkontrollplanerna läggs från och med 2017, liksom verksamhetsplanerna, in kommunens IT-stöd för planering och uppföljning. Steg har också tagits för ökad likvärdighet mellan nämnder i arbetet med den interna kontrollen, genom att skapa forum för erfarenhetsutbyte på förvaltningsnivå.

Uppföljning av planer för intern kontroll 2016

I enlighet med kommunens internkontrollreglemente har nämnder och styrelser i kommunen, till kommunstyrelsen, rapporterat in sin uppföljning av beslutade planer för intern kontroll för 2016. Nämndernas och styrelsernas internkontrollplaner för 2016 baserades tydligare på dokumenterade riskanalyser jämfört med tidigare år. Planerna var ofta kortfattade och innehöll få kontrollmoment, i genomsnitt nio kontrollmoment per nämnd. Kontrollmomenten låg som regel på en övergripande nivå och bedömdes vara möjliga att genomföra. I flertalet fall var kontrollmomenten kopplade till risker i riskregistret och kontrollmomenten bedömdes som relevanta för att hantera dessa risker. Eftersom antalet kontrollmoment var få saknade dock flera nämnder kontrollmoment inom områden där det tidigare vanligtvis funnits kontrollmoment, t.ex. oegentligheter, mutor och jäv.

Enligt riktlinjen ska nämnderna anmäla uppföljningen av internkontrollplanerna till kommunstyrelsen i samband med rapportering av årsbokslut. Detta har lett till att många nämnder beslutar om sin avrapportering i februari, vilket gjort det svårt att ta fram ta fram den kommunövergripande sammanställningen till årsredovisningen i tid. Det kan därför finnas anledning att fastställa ett tidigare datum för nämndernas inrapportering.

Avrapporteringarna av internkontrollplanerna för 2016 har skiftande omfång, innehåll och kvalitet. Fem avrapporteringar bedöms hålla en god kvalitet, fem avrapporteringar en acceptabel kvalitet medan tre avrapporteringar håller en lägre kvalitet. I de fall avrapporteringarna har lägre kvalitet bedöms detta mycket bero på brister i kontrollmomentens utformning.

Det allmänna intrycket är att den interna kontrollen genomförts på ett ärligt och öppet sätt och att den interna kontrollen i kommunen under 2016 var acceptabel. I stort sett samtliga planerade kontrollmoment har genomförts. Rapporteringarna är sparsmakade avseende vad som granskats och hur granskningen genomförts. Endast i undantagsfall redovisas t.ex. vilka beslut som granskats eller vilka frågor som ställts. Resultatet av kontrollerna är mer utförligt beskrivna. De genomförda kontrollerna bedöms ha haft möjlighet att upptäcka avsedda brister. Totalt redovisas 13 upptäckta

brister. Nio av de 12 nämnder som upptäckt brister beskriver också hur dessa ska åtgärdas. Tidpunkter för detta redovisas dock endast i undantagsfall.

Avrapporteringarna visar att det finns anledning att titta på utvecklingen av de ekonomiska kontrollerna, kontroll av diarieföring, ramavtal och digital utveckling. Förutom digital utveckling är detta också sådant som i internkontrollplanerna för 2017 identifierats som möjliga utvecklingsområden inom den interna kontrollen. Även beskrivningarna av hur kontrollerna genomförts bör utvecklas.

Redovisning av plan för intern kontroll 2017

I enlighet med kommunens internkontrollreglemente har nämnder och styrelser i kommunen rapporterat antagen internkontrollplan för kommande verksamhetsår, i det här fallet 2017. Nämndernas internkontrollplaner för 2017 innehåller kontrollmoment för både verksamhetsspecifika risker och mer generella risker. Ett undantag är att namngivningsnämnden inte fattat beslut om någon internkontrollplan. Nämnden har heller inte tidigare haft någon sådan, men är inte undantagen från de krav som framgår av reglementet för intern kontroll och som gäller för samtliga nämnder. Nämnden bör ta fram en internkontrollplan under året.

Nämnderna har i genomsnitt tio kontrollmoment var i sina internkontrollplaner men variationen är stor. Åtta av 13 internkontrollplaner innehåller flera kontrolltillfällen, dvs. att vissa kontrollmoment utförs vid flera tillfällen. Nio av 13 internkontrollplaner innehåller också flera återrapporteringstillfällen till nämnd, framförallt i samband med delårs- och årsbokslut. Olika kontrollmoment återrapporteras alltså vid flera eller olika tillfällen. Dessa beskrivs översiktligt i en tabell längst bak i denna bilaga. Det är positivt att arbetet med den interna kontrollen sprids över året, bland annat för att arbetet med den interna kontrollen då hålls aktuellt under hela året.

Samtliga kontrollmoment för 2017 är kopplade till risker i riskregister. Nämndernas riskhantering bedöms ha utvecklats markant jämfört med 2016. Det är däremot svårt att bedöma om nämnderna hanterat samtliga bestämda kontrollområden enligt riktlinjen, då kontrollmomenten i internkontrollplanerna inte alltid kategoriserats enligt dessa.

Kontrollmomenten bedöms på det stora hela vara relevanta för att hantera identifierade risker, vissa mer än andra. Kontrollmomenten bedöms vidare vara möjliga att genomföra. Det framgår också vad som ska kontrolleras, hur kontrollen ska genomföras och vem som är ansvarig för detta. När kontrollen ska genomföras framgår i lägre utsträckning och hur rapporteringen ska ske framgår inte. Kontrollmomenten håller sig också till övervägande grad på en övergripande nivå och är inte fokuserade på enskildheter i förvaltningens arbete.

Om man bortser från de kontrollmoment i nämndernas internkontrollplaner som kan betecknas som verksamhetsspecifika, det vill säga har en klar koppling till den verksamhet nämnden ansvarar för, så återstår många kontrollmoment av mer generell karaktär och som mer eller mindre skulle kunna vara relevanta för alla nämnder. Många nämnder kontrollerar då även liknande saker men på olika sätt. Dessa kontroller bör kunna utformas på samma sätt för alla nämnder. Detta skulle underlätta jämförelser mellan nämnderna. Berörda nämnder bör kunna samarbeta kring hur kontrollerna ska genomföras och utbyta erfarenheter kring detta för att utveckla den interna kontrollen ytterligare.

Arbetet framåt

Under kommande verksamhetsår eftersträvas ytterligare samarbete över nämndgränserna inom arbetet med den interna kontrollen. Anledningen till detta är en strävan att ytterligare öka förståelsen för vad intern kontroll är och hur den kan användas för att kvalitetssäkra och utveckla verksamheten. En vägledning för nämndernas arbete med intern kontroll är också under framtagande.

Det finns också anledning att ta fram förslag på mer av gemensamma kvalitetssäkrade strukturer och metoder när det handlar om gemensamma risker och kontrollmoment. Mer av gemensamma strukturer i redovisning och avrapportering kan också underlätta överblicken över helheten.

Nämndernas och styrelsernas rapportering

Nämndernas, styrelsernas och aktiebolagens rapportering av intern kontroll 2016 och intern kontrollplaner för 2017 finns i pärm knuten till detta ärende. I pärmen redovisas även de helägda aktiebolagens dokumentation.